Nemuno kultūros priemaišų. Indai buvo profiliuotomis *S* pavidalo sienelėmis, plokščiadugniai. Jų gamybai naudotas smėliu, retai smėliu ir šamotu liesintas molis. Molio masė kartais akyta dėl smulkių organinių priemaišų (dumblo ?) arba dėl molio žaliavos gamtinių savybių. Dauguma puodų storasieniai, puošti 1–2 rumbais kaklelio srityje. Rumbai buvo gnaibyti, ornamentuoti nagų, įvairių formų įspaudais, įkartomis, dvigubomis duobutėmis. Rumbo puošyba atkartojama puodo briaunoje. Tik 2 puodai puošti virvučių įspaudais – tai storasienis indas ir taurelė. Beveik visos virvelinės keramikos šukės priklausė iš 1999 m. tyrinėjimų žinomiems puodams.

Karaviškių virvelinė keramika turi analogų Pietų Lietuvoje (Gribašos 4-oji, Lynupis, Margių 1-oji ir kt.), Vakarų Baltarusijoje, Kretuono 1A, Pakretuonės, Aboros 1-oji, Šventosios 1A gyvenvietėse ir gali būti priskirta ankstyviausiai Virvelinės keramikos kultūros fazei Rytų Pabaltijyje.

Kartu su virveline keramika pasitaikė pavienių, plačiai pasklidusių smailiadugnių puodų šukių, kurios priklausė keturiems vidurinio (?) neolito Nemuno kultūros indams. Jų molio masė buvo liesinta kapotais augalais bei grūstu kvarcitu. Paviršius puoštas duobutėmis, dantyto bei linijinio štampo įspaudais.

Didžiausios Pietų Lietuvoje Virvelinės keramikos kultūros gyvenvietės Karaviškėse tyrinėjimus numatoma pratęsti.

### THE STONE AGE SETTLEMENT KARAVIŠKĖS 6

In 2000 the excavations of Karaviškės settlement 6 (Varėna district) were continued. The area of 113 m$^2$ was explored. The total of 1198 fragments of pottery and 1617 flint artefacts were collected. The uncovered finds belonged to settlements of Early Mezolithic, Middle Neolithic Nemunas culture and Early Corded Ware culture.

## KALVIŲ SENOVĖS GYVENVIETĖ

Egidijus ŠATAVIČIUS

Kalvių senovės gyvenvietė (Kaišiadorių r., Kruonio sen.) yra 0,8 km į PV nuo Kalvių bažnyčios, 0,55 km į ŠV nuo Kalvių–Vilūnų kelio, 0,1 km į V nuo Kalvių ežero įlankos V kranto ir 50 m į ŠR nuo Basonių II – Kalvių kelio. Gyvenvietė įkurta ant stataus ir aukšto smėlėto ežero kranto ir užima 0,85 ha plotą.

Paminklas saugomas kaip Basonių antrojo kaimo senovės gyvenvietė (A 59). Jo teritorija nuo seno ariama. Pastaraisiais metais šis paminklas atsidūrė privačioje teritorijoje, nuosavybės dokumentuose neįrašius jokio apsauginio reglamento.

2000 m. KšM tęsė šios gyvenvietės tyrinėjimus (žr. *ATL 1998 ir 1999 metais*, V., 2000, p. 66–67). Paminklo Š dalyje, miško ir ariamo lauko riboje, ištirtas 40 m$^2$ (10x4 m) dydžio plotas. Iš viso per du sezonus ištirtas 80 m$^2$ plotas.

Perkasoje pastebėtas toks susisluoksniavimas: viršuje buvo 23–60 cm storio armuo – pilkas žvyringas sluoksnis, giliau slūgsojo šviesios spalvos žvyras – įžemis. Pastarojo sluoksnio viršuje, iš karto po ari-

mu, aptiktos kelios vėlyvos anglingos dėmės. Greičiausiai tai prieš 50 m. buvusios sodybvietės liekanos.

Perkasoje surinkta kiek mažiau nei 400 titnago radinių. Beveik visi jie surasti armenyje ir tik keletas įžemio paviršiuje. Gyvenvietėje naudotas geros kokybės pilkšvas titnagas. Didžioji dalis titnaginių radinių (daugiau negu 60%) pasidengę stora balta patina, o likusieji jos neturi arba pasidengę žymiai plonesne. Kolekcijoje daugumą sudaro įvairaus dydžio nuoskalos ir apskaldyti smulkūs rieduliukai (87,5%), o skeltės ir jų dalys – tik 12,25% Be to, aptiktas smulkus retušinio rėžtuko fragmentas ir kelios nuoskalos su utilizacija. Dauguma radinių ilgalaikio arimo metu sulaužyti.

Preliminariai radinius (pagal patininizacijos lygį) galime datuoti 2 laikotarpiais: pasidengę stora balta patina priklauso vėlyvojo paleolito (IX tūkst. pr. Kr.) Svidrų kultūrai, o su plona patina ar jos neturintys – mezolito pirmajai pusei (VIII–VII tūkst. pr. Kr.).

Tikėtina, jog iš dalies išlikęs kultūrinis sluoksnis gali būti aptiktas tik į Š nuo perkasos bei paminklo teritorijoje esančiame miškelyje.

KALVIAI ANCIENT SETTLEMENT

The KM investigated the ancient Kalviai (Basonys) settlement (Kaišiadorys district, Kruonis ward). Approximately 400 flint artefacts, which are attributable to the Swiderian culture of the late Palaeolithic and the beginning of Mesolithic have been found there.

## ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI PYPLIŠKĖJE

Renaldas AUGUSTINAVIČIUS, Zenonas BAUBONIS, Bronius DAKANIS

2000 metais KPC atliko Pypliškės radimvietės, vadinamos Milžinkalniu (Gardamo sen., Šilutės r.) žvalgomuosius archeologinius tyrimus (vadovas Z. Baubonis).

Remiantis 1984 metų MMT žvalgymo duomenimis, 1992 06 16 Pypliškės kapinynas įrašytas į Išaiškinamų kultūros ir istorijos paminklų sąrašą (IP 1471/A).

Jau F. V. Pokrovskio sudarytame Kauno gubernijos archeologijos žemėlapyje (Покровский Ф. В., 1896, с. 20) Pypliškėje nurodomas Milžinkapis. Tą pačią žinutę pakartojo ir P. Tarasenka savo knygoje „Lietuvos archeologijos medžiaga“ (1928, p. 214). VAK medžiagoje rašoma, jog prie Pypliškės kaimo yra ne tik maro kapinaitės, bet ir kelios kalvos – Gudkalnis, Kaukazas, Pilalė ar Milžinkalnis. Įdomu tai, kad prašant Tadui Mockui, 1936 m. VAK buvo atsiuntusi asmenis apžiūrėti šiuos senovės paminklus. Deja, apžiūros išvadų neaptikta. Jono Markvaldo laiške (1926 m.) rašoma, kad pačioje kalvoje nieko nerandama, ant šio kalno ganomi galvijai ir visur pilna užgriuvusių rūsių. VAK medžiagoje yra užrašytas trumpas padavimas, jog kadaise čia gyventa milžinų, kurie po Švedmečio kalvoje paslėpę daugybę senovės lietuvių ginklų. Radimvietėje daug bulviarūsių, be to, tarpukaryje ji žalota kasant žvyrą kalvos vakarinėje dalyje Gardamo bažnyčios